

C. Joh. Kieviet

Okke Tannema

(het onbekende neefje van Dik Trom)

‘Okke Tannema’ van
C. Joh. Kieviet (1858-1931)
verscheen voor het eerst in 1907.

Voor deze heruitgave is dankbaar gebruikgemaakt van tekst en
afbeeldingen op de website van DBNL.org.

Deze editie is een qua spelling aangepaste tweede druk
die in 1907 verscheen bij
Van Holkema & Warendorf, Amsterdam.

Illustrator: J.C. Braakensiek

Het omslagontwerp is een eigentijdse interpretatie.

De toevoeging ‘het onbekende neefje van Dik Trom’ is een
ongeautoriseerde frivoliteit van de bewerkers..

Tekstbewerking 2024: Wijnand C. van de Meeberg

‘Schandaal in Holland’
is in 2024 opnieuw uitgegeven onder auspiciën van
Stichting De Laatste der Mohikanen
Boeken die bekijken
www.delaatstdermohikanen.nl

De Laatste der Mohikanen

Promoot literair erfgoed en stimuleert de leeshonger

ISBN 9789085485469

De Hedendaagse Relevantie van ‘Okke Tannema’

In een wereld die snel verandert, waar de nadruk vaak ligt op het individu, biedt ‘Okke Tannema’ een verfrissende duik in de waarden van gemeenschapsgevoel en collectieve verantwoordelijkheid. Dit boek, geschreven door C. Joh. Kieviet - beter bekend om zijn creatie Dik Trom - onthult met humor en warmte hoe de kleine daden van één persoon de gemeenschap kunnen beïnvloeden en versterken.

De thema’s van ‘Okke Tannema’ zijn verrassend actueel. Het boek stimuleert jonge lezers om na te denken over hun rol binnen hun eigen gemeenschappen en benadrukt het belang van samenwerken en elkaar helpen. In een tijd waarin de samenleving steeds meer gefragmenteerd raakt, herinnert Okke Tannema ons aan de kracht van samenbindende waarden.

De heruitgave van dit werk is niet alleen een ode aan de rijke traditie van Nederlandse kinderliteratuur, maar ook een oproep aan nieuwe generaties om de lessen van het verleden te herontdekken en toe te passen in hun eigen levens. ‘Okke Tannema’ is meer dan een verhaal over een jongen in een klein dorp; het is een spiegel die ons laat zien hoe tijdloze waarden ons kunnen helpen navigeren in onze complexe wereld.

Inhoud

1. Hoe Okke wél, en hoe hij niet was 6
  2. Hoe Okke zich uit een moeilijk geval wist te redden 19
  3. Een wedstrijd tussen een auto en een spoortrein 36
  4. Bram de Wit verschijnt ten tonele 46
  5. Hoe Okke de middag doorbracht en wraak nam 56
  6. De strijd van Tannema 72
  7. De visvangst en de vliegende schoorstenen 86
  8. Hoe Aart Ploeger gratis zijn haar geknipt kreeg 99
  9. Wat op Okkes verjaardag op het Mastbos gebeurde 112
  10. Het grote nieuws van Tannema, Brams zwartselkuur 124
  11. In de nachtelijke duisternis 140
  12. De match en haar gevolgen. Een treurige dood 152
- Besluit 165

1.

Hoe Okke wél, en hoe hij niet was

Okke Tannema was een echte straatjongen. Thuis was hij nooit dan om te slapen en te eten.

De overige tijd bracht hij altijd buitenshuis door, zelfs al regende het dat het goot, of al woei het een halve orkaan. Eigenlijk vond hij het daar dan nog prettiger dan bij mooi weer. Als de wind door de takken gierde of langs de hoge kerktoren bulderde, was hij altijd in zijn element. Dan trok hij zijn pet, waarvan de klep meestal half afgescheurd was, zo vast mogelijk op zijn hoofd, omdat de ondervinding hem geleerd had dat zij op zijn lange wanordelijke haren geen al te vast steunpunt vond, stak zijn handen in de ruime zakken van zijn flodderende broek, en zong uit alle macht een of andere straatdeun, onverschillig welke, maar meestal de nieuwste. Een draaiorgel oefende op hem grote bekoring uit, zodat hij het op een vrije woensdag- of zaterdagmiddag urenlang kon volgen, en dan begeleidde hij de schone muziek luidkeels met zijn heldere jongensstem, die later op de middag alleen wat schor werd door het overmatig zingen.

Die hem niet kende, hield hem dan gewoonlijk voor een kleine liedjeszanger, die bij het orgel behoorde en door zijn gezang een extra duitje trachtte te verdienen.

Okke zag er zeer eigenaardig uit. Zijn verformfaaide pet stond hem schuin op het hoofd, zijn grove blouse hing hem los om het lijf, want het bandje of koordje, dat haar om zijn middel in fatsoen moest houden, was bijna altijd stuk of zoek, en zijn broek leek wel een lappendeken. Oorspronkelijk was zij vervaardigd uit een afdankertje van zijn vader, maar naarmate de tand des tijds eraan knaagde en er gaten in tevoorschijn riep, werd er op goed geluk

af een stukje ingezet, onverschillig van welke kleur of stof. Schoenen droeg hij niet, om de eenvoudige reden dat hij die niet bezat; hij liep altijd op klompen, waarvan er gewoonlijk minstens een uit twee delen bestond, die door middel van een touwtje behendig bij elkaar gehouden werden.

Als hij op de straatstenen voortstapte, kon men hem in de verte al horen aankomen, want zijn gebroken klomp deed dan een eigenaardig geklepper horen, dat hem bij sommigen de naam van Klapklomp bezorgd had. Het was echter hoogst gevaarlijk hem bij die verheven naam aan te spreken, want hij werd er meestal erg boos om, en toonde dat in de regel door de spreker een paar blauwe ogen te slaan. Want Okke was driftig van aard en bezat een vurig temperament. Bijna altijd was hij zeer gelijkmatig en opgeruimd, en kon hij best tegen een grapje; hij hield daar zelfs wel van, maar soms kon hij plotseling zeer boos worden, en daar hij sterk was en er geen been in zag iemand geducht af te ranselen, was het maar beter die toorn niet op te wekken. Als men hem dan ook Klapklomp noemde, deed men dat gewoonlijk als hij het niet horen kon, want zijn kameraden, en hij had er vele, wisten dat hij die naam niet kon uitstaan. Zo kon hij ook niet verdragen dat de jongens hem bespotten, om de gaten die hij meestal in zijn kousen had, en die men gemakkelijk kon opmerken bij elke stap die hij deed. Want hij beschouwde dat als een belediging aan het adres van zijn moeder, van wie hij zielsveel hield. Hij wist hoe druk zij het had, want hij was de oudste uit een groot gezin.

Er waren zeven kinderen, die heel wat op lustten en heel wat kousen stuk maakten, en zijn ouders waren arm. Niet, omdat zijn vader dood was of geen werk had. Nee, Tannema was nog in de kracht van zijn leven en werkte geregeld al vele jaren bij dezelfde patroon, bij wie Okkes moeder vroeger, toen zij nog niet getrouwd was, dienstmeisje was geweest. Zij was toen een knappe, heldere meid, vrolijk en opgeruimd van aard, zindelijk, netjes en vlug. Nooit was haar het werk te veel, en haar mevrouw was niet

alleen tevreden over haar, maar zij was haar zelfs bijzonder gene- gen. Daar had zij Sjoerd Tannema leren kennen, een flinke jonge kerel, die voor zijn patroon wel eens een boodschap naar huis moest overbrengen, en zo met Marie, zo heette Okkes moeder, kennis had gemaakt. Hij was een nette, oppassende jongen, die als werkmans op de houtwerf van zijn patroon, de heer Hofstein, een goed weekgeld verdiende, en diens volle vertrouwen genoot.

Langzamerhand hadden zij verkering met elkaar gekregen en waren eindelijk getrouwd. Toen brak er voor de beide jonge mensen een heerlijke tijd aan. Zij hadden een lief huisje gehuurd, dat zij heel netjes konden meubileren, omdat zij door mijnheer en mevrouw Hofstein, die zeer bemiddeld waren, op onbekrompen wijze geholpen werden. Dat was geen wonder, want dezen hielden veel van de beide jonge mensen en wilden hen gaarne zoveel zij konden voorthelpen. Elke dag ging Tannema 's morgens vroeg naar zijn werk, en wanneer hij thuiskwam, vond hij zijn gezellige woonkamer keurig netjes in orde, zijn eenvoudig middagmaal smakelijk toebereid, en zijn vrouw vrolijk en opgeruimd. Dan stak hij na het eten zijn pijpje op, en samen genoten zij de heerlijke avond in het bloementuintje achter het huis, of 's winters in de woonkamer bij de warme kachel. Hij las zijn vrouw een mooi boek voor, dat hij uit de Nutsbibliotheek haalde, of hij knutselde het een of ander dat zij graag wilde hebben.

Toen werd Okke geboren, en Tannema en zijn vrouw waren recht gelukkig in het bezit van hun kleine schat. Als Tannema thuiskwam, was zijn eerste gang naar het wiegje, en dan nam hij de kleine Okke er voorzichtig uit, om hem op zijn arm door de kamer te dragen, of grapjes tegen hem te maken.

Ja, ja, dat was een gelukkige tijd. Jammer maar dat hij zo kort duurde.

Er was een nieuwe knecht op de houtwerf gekomen, ongeveer van dezelfde leeftijd als Tannema. Hij heette Willem Kort,

en was een vrolijke snaak. Getrouwd was hij niet, en daarom kwam hij dikwijls bij Tannema aan huis, om er de avond of de zondagmiddag te passeren. Soms gingen zij met hun drieën wandelen, en dan moest Okke in het kinderwagentje mee, maar al spoedig kwamen die wandelingen Marie ongelegen; zij had dikwijls drukke bezigheden, die haar dwongen thuis te blijven. Dan ging Tannema wandelen met Kort, want deze laatste kon moeilijk lang achtereen in huis blijven. En dat werd Tannema's ongeluk. Kort had, daar hij vrijgezel was, over meer zakgeld te beschikken dan Tannema, en hij was een liefhebber van een glaasje bier of een borreltje. Eerst wilde Tannema niet meegaan, als Kort hier of daar een herberg binnenging, maar dan noodde Kort zo lang en zo dringend, dat hij eindelijk toegaf. Dat was een stap in de verkeerde richting. Kort dronk wel graag een glas bier, maar nóg liever een borrel, en zo kwam het dat de beide vrienden langzamerhand meer drank gebruikten dan goed voor hen was. En Tannema begon ook aan het kroegleven te wennen, ja, het aangenaam te vinden, en kreeg er eindelijk zelfs behoefte aan. Er ging weldra geen dag voorbij dat hij er niet kwam, en van lieverlede werden zijn bezoeken langduriger.

Marie had deze verandering met grote droefheid opgemerkt, en er tegen gestreden zoveel in haar vermogen was. Dringend had zij haar man tegen diens vriendschap met Kort gewaarschuwd, en hem eindelijk zelfs gesmeekt met hem te breken, maar zij had voor dovemans oren gepraat. Het was te laat. Tannema had plezier gekregen in het kroegleven, en hij dronk veel meer dan goed voor hem was. Zelfs dronk hij op sommige dagen, bijvoorbeeld op zondagen, te veel, en kon Marie merken dat hij min of meer beschonken was als hij thuis kwam. Zij ging diep onder haar leed gebukt, en dikwijls sprak zij er over met haar man, doch deze lachte haar uit, en eindelijk werd hij er zelfs boos om. Hij sloeg met zijn vuist op de tafel en schreeuwde haar driftig toe dat hij

geen kleine jongen was, die aan zijn vrouw moest vragen wat hij wél en wat hij niet mocht doen. En toen Kort hem even later kwam afhalen, ging hij met hem mee, en 's avonds kwam hij dronken thuis.

O, Marie haatte die vriend, en toen hij weer eens kwam om Tannema af te halen, terwijl deze toevallig niet thuis was, gaf zij hem duidelijk en met ronde woorden te verstaan dat zij op zijn bezoeken niet gesteld was en hem eens en voor altijd verbood ooit weer een voet over haar drempel te zetten. Dit was haar door haar man hoogst kwalijk genomen, toen hij het vernomen had, en hij had haar ruw toegevoegd dat hij zijn vriend mee zou brengen als hij dat verkoos.

Van Tannema's weeggeld ging een groot gedeelte naar de tapper, en Maries huishoudgeld werd bij de week kleiner, maar haar behoeften klommen, want Okke bleef niet alleen. Hij kreeg zes broertjes en zusjes, zodat er op het ogenblik dat dit verhaal begint zeven kinderen waren.

De welvaart was thans geheel verdwenen, en had plaatsgemaakt voor armoede en kommer. Het lieve huisje was reeds lang voor een akelige, armelijke woning in een achterbuurt verwisseld, een steeg van hoogstens twee meter breedte, waar licht noch lucht kon doordringen, en waar voor een bloementuintje geen ruimte was. Het geluk was verjaagd en had het veld moeten ruimen voor verdriet en jammer.

Lange tijd had Marie haar ongeluk voor anderen verborgen gehouden en moed geput uit haar hoop dat Tannema zou terugkeren van de vreselijk weg die hij bewandelde, maar helaas - die hoop was met de jaren vervlogen, en zij voelde zich afgetobd en ellendig. Langzamerhand was zij moedeloos geworden door het oproeien tegen een stroom, die haar te sterk was, en eindelijk had zij er zich bij neergelegd.

Het ontbrak haar aan alles. Zij kreeg veel te weinig weeggeld om in de behoeften van haar gezin te voorzien, en eindelijk bezat